

Sygn. akt II CK 314/04

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 stycznia 2005 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Stanisław Dąbrowski (przewodniczący)

SSN Marian Kocon (sprawozdawca)

SSN Hubert Wrzeszcz

w sprawie z powództwa D. L.

przeciwko (...) Zakładowi Ubezpieczeń Na Życie Spółce Akcyjnej Inspektoratowi w K.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Cywilnej w dniu 5 stycznia 2005 r.,

kasacji strony pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego w K. z dnia 26 marca 2004 r.,

sygn. akt II Ca (...),

uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi Okręgowemu w K. do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego.

Uzasadnienie

Sąd Okręgowy w K. wyrokiem z dnia 26 marca 2004 r. zmienił wyrok Sądu Rejonowego w K. w ten sposób, że nadał mu następujące brzmienie: „zmienia wysokość świadczenia należnego powodowi D. L. z tytułu umowy - polisa nr 6.258.077, do płacenia którego jest zobowiązany pozwany (...) Zakład Ubezpieczeń „Na Życie” SA Inspektorat w K., z kwoty 50 zł na kwotę 10.715 (dziesięć tysięcy siedemset piętnaście) zł i z tej racji zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 10.715 (dziesięć tysięcy

siedemset piętnaście) zł z ustawowymi odsetkami od uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty”; ponadto orzekł o kosztach.

Sąd Okręgowy stwierdził, że dokonana przez Sąd Rejonowy waloryzacja świadczenia nie uwzględnia należycie interesu powoda i nie jest zgodna z zasadami współżycia społecznego (art. 358¹ § 3 k.c.). Zostało to spowodowane nadmiernym przywiązaniem wagi do faktu, że składki były opłacane przez 2 lata i 11 miesięcy (a nie przez 13 lat), i pominięciem przyczyny tego faktu. Świadczeniem należnym powodowi byłaby kwota 8.560.000 st. zł [500.000 st. zł + (124% z 500.000 st. zł x 13 lat)]. Kwota ta stanowiłaby 8,31 średnich wynagrodzeń z daty zawarcia umowy (8.560.000 st. zł : 1.029.637 st. zł). Łączna suma zapłaconych składek powinna wynieść 592.800 st. zł (3.800 st. zł x 12 miesięcy x 13 lat), co stanowiłoby 0,58 średnich wynagrodzeń z daty zawarcia umowy (592.800 st. zł : 1.029.637 st. zł). Różnica między podanymi wskaźnikami wynosi 7,73 (8,31 - 0,58). Mając to na względzie uznał, iż należyte uwzględnienie przesłanek z art. 358¹ § 3 k.c. nastąpi wtedy, gdy wysokość świadczenia należnego powodowi wyniesie 10.715 zł (7,73 x 1.386,21 zł; przy czym kwota 1.386,21 zł jest to kwota wskazana w pozwie jako podstawa dokonywanych obliczeń). Konsekwencją tego będzie zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kwoty 10.715 zł.

Kasacja pozwanego - oparta na obu podstawach z art. 393¹ k.p.c. – zawiera zarzut naruszenia art. 358¹ k.c. oraz art. 233, 322 k.p.c. i zmierza do uchylenia zaskarżonego wyroku oraz przekazania sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Istota waloryzacji oznacza przywrócenie świadczeniom wynikającym ze zobowiązań pieniężnych ich pierwotnej wartości (uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 2 grudnia 1999 r., III CKN 489/98, OSNC 2000, nr 7-8, poz. 130). Według utrwalonego już stanowiska judykatury, aprobowanego w piśmiennictwie wysokość nominalnej sumy ubezpieczenia zaopatrzenia dzieci może być zmieniona na podstawie art. 358¹ § 3 k.c. (uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 10 kwietnia 1992 r., III CZP 126/91, OSNC 1992, nr 7-8, poz. 121, uchwała Sądu Najwyższego z dnia 24 stycznia 1996 r., III CZP 196/95, OSNC 1996, nr 6, poz. 78 oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 stycznia 1999 r., II CKN 202/98, OSNC 1999, nr 6, poz. 121).

Z art. 358¹ § 3 k.c. w związku z § 1 tego artykułu wynika, że przedmiotem waloryzacji jest określone sumą pieniężną świadczenie pieniężne będące przedmiotem

zobowiązania od chwili jego powstania. Jeśli więc zdarzeniem będącym źródłem powstania zobowiązania jest umowa, w której, w dacie jej zawarcia, ustalono wysokość świadczenia pieniężnego, to wysokość tego świadczenia może być zmieniona przez sąd dokonujący waloryzacji, oczywiście w razie wystąpienia przesłanek określonych w art. 358¹ § 3 k.c. Przy zmianie tego świadczenia obowiązkiem sądu jest uwzględnienie dwóch kryteriów ocennych, a mianowicie interesów stron oraz zasad współżycia społecznego. (por. np. uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 10 kwietnia 1992 r., III CZP 126/91, OSNCP 1992, nr 7-8, poz. 121, a także orzeczenia Sądu Najwyższego: z dnia 23 listopada 1993 r., III CRN 46/93, OSNCP 1994, nr 4, poz. 93; z dnia 2 grudnia 1999 r., I CKN 489/98 niepubl.; czy z dnia 17 maja 2000 r., I CKN 720/00 niepubl.).

Sąd Okręgowy wprawdzie trafnie zauważył, że wysokość płaconej składki, jak i okres w jakim była płacona nie powinna być pomijana przy określaniu wysokości należnego powodowi świadczenia, niemniej jednak z naruszeniem art. 358¹ § 3 nie przypisał tej okoliczności w zasadzie żadnego znaczenia. W istocie bezzasadnie pominął z przyczyn wskazanych w uzasadnieniu, że składkę opłacano przez okres dwóch lat w minimalnej wysokości. Nie sposób też było nie uwzględnić na korzyść skarżącego, że w dacie zawarcia w 1990 r. umowy ubezpieczenia zaopatrzenia dzieci ustalono wysokość świadczenia pieniężnego ubezpieczenia na określoną sumą pieniężną 500.000 zł powiększoną o 124%, z zastrzeżeniem, że spełnienie tego świadczenia na rzecz powoda nastąpi po upływie okresu ubezpieczenia, tj. po upływie 13 lat.

Usprawiedliwiona jest więc ocena, że Sąd Okręgowy - zmieniając wyrok Sądu Rejonowego i podwyższając zasądzoną nim kwotę do kwoty 10.715 zł - bezzasadnie kosztami inflacji obciążył jedynie skarżącego.

Z tych przyczyn orzeczono, jak w wyroku /art. 393¹³ k.p.c./.